

סרן כהן הרצל

2087890

בן עמס ושלמה

נולד ב- י"ט אב תשי"א 21.8.1951

התגייס לצה"ל בנובמבר 1969

שרת בגדוד הבוקעים הראשון (51)

נפל ב- כ"ו תשרי תשל"ד 22.10.1973

בקרב על מורדות החרמון.

כהן, הרצל

הרצל, בן עמס ושלמה, נולד ביום י"ט באב תשי"א (21.8.1951) ברחובות. הוא למד בבית-הספר היסודי-ממלכתי ב' בנס-ציונה ואחרי-כן המשיך שם בלימודים בבית-הספר התיכון, במגמה הריאלית. הרצל היה תלמיד טוב וחרוץ, התייחס ללימודים ברצינות, והיה אהוב על מוריו ועל חבריו. מורתו סיפרה עליו, שהיה "בעל תפיסה טובה, מסודר ושקדן". הוא נמנה עם חניכי הגדנ"ע והשתלם בקורס למפקדי כיתות. כמו כן היה חבר

בתנועת "הנוער העובד" בנס-ציונה, והיה חובב ספורט. הוא אהב בעיקר כדורגל וכדוריד, ונמנה עם נבחרת בית-הספר במקצועות אלה ואף השתלם בקורס למדריכים זוטרים בכדורסל. הוא אהב לטייל והיה רוכב אופניים מעולה. שעות רבות מזמנו הקדיש לאוסף הבולים הגדול שלו. הרצל היה מרצני ושופע חיוניות, עקשן ועומד על דעתו, ובעל ביטחון עצמי רב. הייתה לו יכולת ריכוז גדולה וזיכרון מצוין, ובאופיו היה סקרן. ביקורתי ומורד במוסכמות. בעבודה היה דייקן מאוד והקפיד לעשות את מלאכתו באמונה. מעולם לא היסס לומר דברים בגילוי לב. הוא לא הלך רכיל וידע לשמור סוד וביחסו עם הבריות היה ישר-דרך, בעל מצפון, חברותי וגנוח. הכל הכיר אותו כאדם נעים הליכות ואיש שיחה מעניין. אופטימי מטבעו, שמח ובעל חוש הומור מצוין. הוא היה בן נאמן ומסור להוריו, רחש להם כבוד רב ודאג לשלומם ולרווחתם.

הרצל גויס לצה"ל במחצית נובמבר 1969 והוצב לחיל התותחנים. לאחר סיום הטירונות השתלם בקורס למשנים טכניים, בקורס למודדים ובקורס מ"כים. מאחר שעשה חיל בתפקידיו נשלח לקורס קצינים והשתלם בקורס קציני חת"ם ובקורס פקחי אוויר-יבשה. הוא היה קצין מצוין, נמרץ, בעל יכולת שליטה, יזמה וכושר מנהיגות. חמיד שאף לבצע הכל בשלמות, ואת שאיפתו זו החדיר גם בלב פקודיו. עמדת התותחנים שפקד עליה הייתה העמדה המצטיינת בכל הסוללה. הוא אהב אתגרים והיה מוכן תמיד להתנדב למשימות. ביחידתו העריכוהו כקצין אחראי ומסור לתפקידו, ששימש דוגמה במזגו הטוב ובסבילותו. הוא הרבה לדאוג לחייליו והם אהבוהו מאוד. בעבור חלקו בפעילות מבצעית הוענק לו "אות השירות המבצעי". לאחר תום תקופת שירותו הסדיר, המשיך לשרת בצבא הקבע אך היו לו תוכניות ללמוד מזרחנות ומשפטים באוניברסיטה. כשפרצה מלחמת יום-הכיפורים נשלח לחזית ברמת הגולן והשתתף בקרבות הבלימה נגד הסורים. ביום כ"ו בתשרי תשל"ד (22.10.1973) נפל בקרב על מורדות החרמון. הוא נהרג מיריית צלף סורי, בשעה שהלך בראש טור של חייליו, לאחר שהתנדב לעלות כדי לכבוש את החרמון מידי הסורים. הוא הובא למנוחת-עולמים בבית-העלמין בנס-ציונה. השאיר אחריו אב, אם, שני אחים ואחות. לאחר נופלו הועלה לדרגת סרן.

במכתב תנחומים למשפחה השכולה כתב מפקדו: "הרצל היה קצין למופת, חייל זעל אומץ לב בלתי רגיל, שנלחם בעוז ובגבורה עד לרגעיו האחרונים".

הטיבת גולני ערב מלחמת יום הכיפורים (אוקטובר 1973)

בחודשי החורף ובחודשי הקיץ של שנת 1973 המשיכו חיילי הטיבת גולני בשגרת אימונים ובפעילות מבצעית. באפריל 1973 קיבל המודיעין הישראלי התרעות רבות על היערכות הצבא המצרי למלחמה, שנועדה לפרוץ באמצע מאי 1973. גם הפעם העריכו ראשי אמ"ן ועוזריו כי ה"סבירות למלחמה נמוכה". לעומתם העריך ראש המוסד, כי קיים חשש סביר למלחמה. שד הבטחון והרמטכ"ל לא קיבלו את הערכת אמ"ן, והורו להתכונן למלחמה במסגרת "כוננות כחול-לבן". חיילי המערך הסדיר של צה"ל ובכללם לוחמי גולני נכנסו לכוננות והחלו בפעולות שונות לחיזוק כושר הלחימה וההגנה. בתודש אוגוסט 1973 בוטלה "כוננות כחול-לבן", הוחלט לקצר את משך השירות בצה"ל ובוצעו חילופים במטכ"ל ובפיקוד הבכיר. הטיבת גולני החלה בהכנות נמרצות לקראת כנס גדול בפארק הירקון בת"א, בו אמורים היו להשתתף כל יוצאי חטיבת גולני ב-25 שנות קיומה (1948-1973) כחטיבה סדירה ולוחמת. הכנס נקבע לחול המועד סוכות תשל"ד (10.10.73), והסמח"ט סא"ל רובקה אליעז ניצח בחודשים אוגוסט-ספטמבר 1973 על ההכנות לכנס.

היערכות כוחותינו ברמת-הגולן (6 באוקטובר 1973)

לוחמי גדוד "גדעון" לא עמדו לבדם במערכה בגיזרה הצפונית של רמת-הגולן בצהרי שבת ה-6 באוקטובר 1973, משפרצה בהפתעה מוחלטת מלחמת יום הכיפורים. לצידם ב"קו הראשון" בקו המוצבים היו הטנקיסטים של גדוד "סער" של חטיבת השריון "ברק" מפוזרים וצמודים - מחלקת טנקים ליד כל מוצב. מאחוריהם, ב"קו השני" של הגיזרה הצפונית, היו מרוכזים שאר לוחמי החטיבה בריכוזים גדודיים ביער מסעדה, ולא הרחק מהם באזור פתחת קונייטרה (חלמונית-נפח) חנו בריכוזים גדודיים לוחמי חטיבת השריון 7, בפיקוד אל"מ אביגדור ("יאנושי") בן-גל. בדרך כלל (החל משנת 1972) היתה רמת-הגולן באחריותה של מפקדת מרחב הגולן (חטמ"ר "גולן"); במוצבי ה"קו הסגול" החזיקו כוחות של גדודי חי"ר מילואים, ורק בגלל המתיחות הרבה, ריכוזי הכוחות של הצבא הסורי ומצב הכוננות הגבוהה, הוחלפו גדודי חי"ר מילואים אלו בספטמבר 1973 בגדודי חי"ר סדירים: גדוד "גדעון" של חטיבת גולני בגיזרה הצפונית, וגדוד נח"ל-מוצנח במוצבי

הגיזרה הדרומית. יחד עמם נפרסו בהתאמה גדוד הטנקים "סער" בגיזרה הצפונית, וגדוד הטנקים "סופה" בגיזרה הדרומית. מפקדת חטיבת "ברק", וכמוה גם מפקדות החטמ"ר ומפקדת האוגדה היו במחנות נפח.

שלב הבלימה בגיזרה הצפונית (6-7 באוקטובר 1973)

אלוף פיקוד הצפון, יצחק חופי, העריך, כי ה"מאמץ העיקרי" הסורי יהיה בגיזרת פתחת קונייטרה, ועל-כן השאיר את חטיבה 7 עם 105 טנקים מדגם צנטוריון כעתודה פיקודית בשלושה ריכוזים גדודיים סביב נפח. בגיזרה הצפונית, עליה הגנו לוחמי גדוד "גדעון", היו אפוא 137 טנקים (105 של חטיבה 7 ו-32 מחטיבת "ברק"), ואילו בגיזרה הדרומית, עליה הגנו לוחמי גדוד הנח"ל המוצנח, היה גדוד טנקים מעורב, מפלוגות הטנקים של "סער" ו"סופה" של חטיבת "ברק", ולו 40 טנקים בלבד.

ההתקפה הסורית במלחמת יום הכיפורים החלה בסמוך לשעה 14.00 בהפגזה ארטילרית כבדה על כל המוצבים ובתקיפת מטוסים על מפקדות עורפיות ומחנות עורפיים. לאחר ריכוך אווירי וארטילרי ותחת חיפוי ארטילרי צמוד נעו צוותי הקרב של דיביזיות החי"ר לעבר תעלת הנ"ט החפורה לאורך ה"קו הסגול" במטרה לכבוש את קו המוצבים ולהגיע בתוך שעות ספורות לכביש האורך מסעדה-קונייטרה-רפיד. בגיזרה הצפונית נכשלו הסורים במשימתם. כוחותיהם חדרו אמנם מצפון לחרמונית ולבוקעתא, אך הם לא הצליחו לבסס מאחז כלשהו. הישגם היחיד עם פתיחת המלחמה היה כיבוש מוצב החרמון הישראלי.

קרב ההבקעה בחזית הצפון (11 עד 24 באוקטובר 1973)

ב-11 באוקטובר 1973, בהמשך להתקפת-הנגד שהביאה את צה"ל לשליטה מלאה על כל רמת-הגולן (8 עד 10 באוקטובר 1973), פתחו כוחות פיקוד צפון בקרב הבקעה גדול לשטח סוריה. היה זה "מאמץ עיקרי" של צה"ל בחזית הצפון, שנועד לפתוח שלב חדש במלחמה וכפיית הפסקת-אש על סוריה. לאחר ריכוך אווירי זארטילרי כבד על הקו הסורי הקדמי בוצעה התקפה דו-אוגדתית מדורגת. ראשונה הבקיעה אוגדת רפאל איתן עם לוחמי חטיבת גולני ועם לוחמי חטיבה 7 בציר ג'ובתא-אל-ח'שב – מזרעת בית-ג'ן. מיד אחריה הבקיעה אוגדת דן לנר בגיזרת ח'ן-ארינבה, על הכביש הראשי (ציר "אמריקה") לכיוון דמשק.

קרב ההבקעה ארך יומיים (11-12 באוקטובר 1973), ובמהלכו הובקע המערך הסורי ונכבש שטח גדול עד קו מזרעת בית-ג'ן – תל-א-שמס – תל-ענתר – כוחות אוגדת איתן עמדו להמשיך בתנופה לעבר מערכי סעסע, וכוחות אוגדת לנר היו בתנועה לעבר מחנות פּנְפּוּר, אך המשך התקיפה בוטל בגלל הופעת כוח שריון עירקי באגף הדרומי של כוחותינו.

הופעת חילות המשלוח העירקים והירדנים בגיזרת תל-ענתר – כפתה על כוחותינו היערכות מחודשת. אוגדת לנר תוגברה בחטיבת השריון 205 בפיקוד יוסי פלד ונערכה לבלימת העירקים, שקיבלו סיוע אווירי וזארטילרי סורי. ב-13 באוקטובר התפתח קרב יזום ע"י כוחותינו, והכוח העירקי ספג אבידות כבדות. באותו יום הופסקה גם התקדמות אוגדת איתן לעומק השטח הסורי, וחיילי גולני נערכו עם כוחות שריון קטנים במקומות שולטים בגיזרת סעסע-מזרעת בית-ג'ן, לבלימת התקפות-נגד צפויות.

במשך שבוע ימים (14 עד 21 באוקטובר 1973) נערכו קרבות מקומיים בגזרות שונות של "המובלעת הסורית". כל התקפות-הנגד של הסורים (בגיזרת מזרעת בית-ג'ן) ושל העירקים והירדנים בדרום "המובלעת" נהדפו. יתרה מזאת, כוחות מאוגדת לנר הרחיבו את שליטתם ע"י כיבוש התילים ענתר ועלקיה, ואח"כ נכבשו שטחי-מפתח נוספים

להגנת "המובלעת", תל-א-שמס (12-14 באוקטובר 1973) ואום-בַּטְנָה (19 באוקטובר 1973). חיילי גולני המשיכו להחזיק במזרעת בית-ג'ן, בגיזרת חָדָר, בתל-אחמר, ובצומת חדר. גדוד הטירוניים שהה בכפר חרפא בלב "המובלעת הסורית".

מבצע "קינوح" - כיבוש מוצבי החרמון (21-22 באוקטובר 1973)

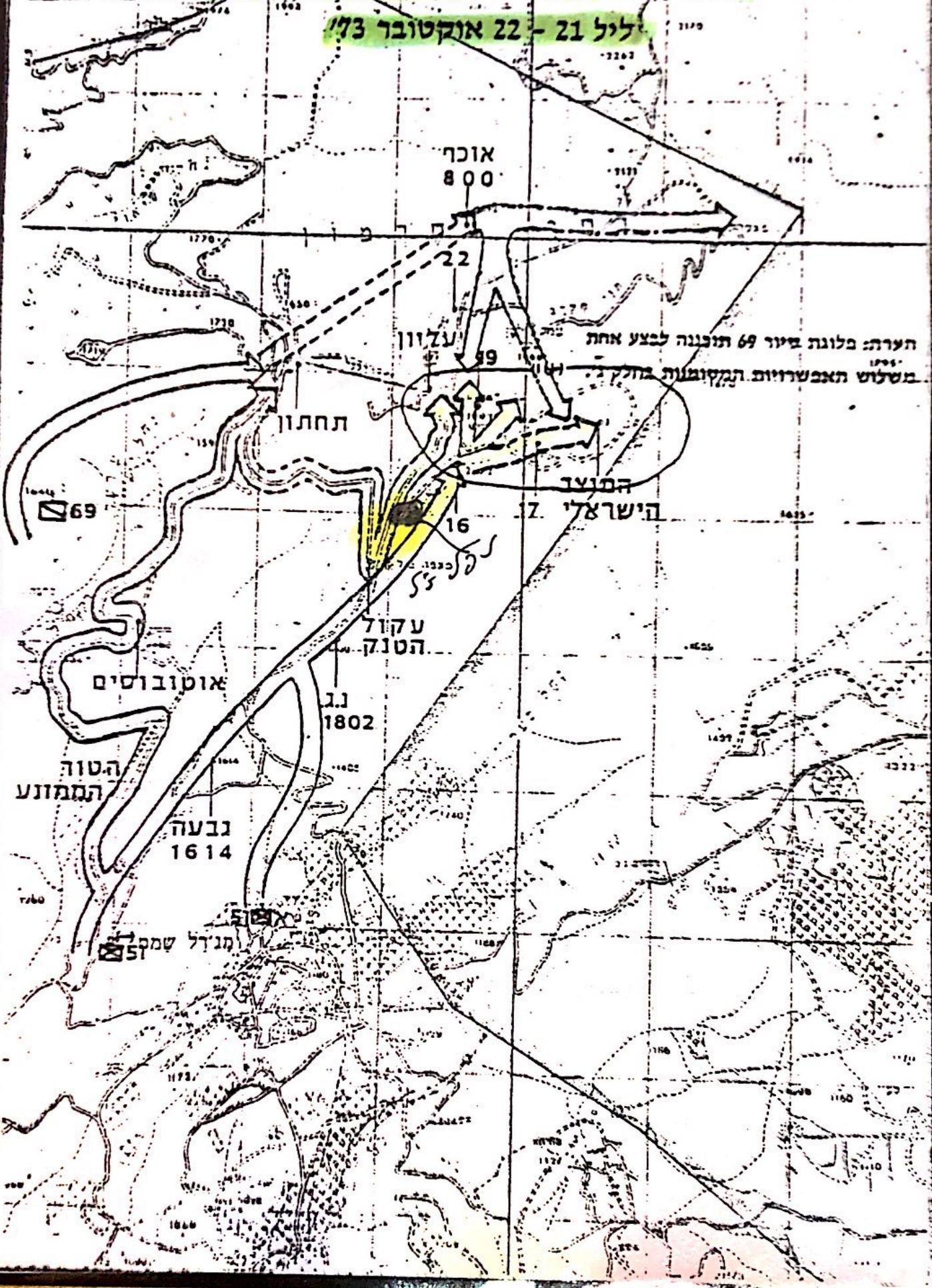
למרות כשלון ההתקפה ב-8 באוקטובר 1973 היה ברור למטכ"ל, להפ"ק פיקוד צפון, למח"ט גולני, ללוחמיה ולמפקדיה, כי יש לעשות נסיון נוסף לכבוש שטח חיוני זה, שערכו הצבאי-אסטרטגי היה רב ביותר. לא בכדי כינו לוחמי חטיבת גולני את המוצב הישראלי הגדול בכתף החרמון "העיניים של המדינה". היו במוצב החרמון, הגדול והחשוב במוצבי צה"ל בחזית הצפון, מתקני התרעה, מתקני תצפית ומתקני בקרה משוכללים ביותר של חילות האוויר, הקשר והמודיעין. הפעולה לשחרור מוצב החרמון נדחתה מספר פעמים, עד שניתן היה לרכז כוחות מתאימים וסיוע אווירי וארטילרי. בימים 19 ו-20 באוקטובר 1973 היה חשש, כי לא יהיה אפשר לבצע את הפעולה בתוך שתי יממות כמתוכנן בשל מזג האוויר הגרוע. השמועות על הפסקת האש הכללית העומדת בפתח והידיעות כאילו 40 מאנשי המוצב עדיין נצורים בקומה התחתונה וממשיכים בלחימה, הביאו את שר הבטחון משה דיין לכלל החלטה להורות למטכ"ל לבצע את הפעולה בלילה ה-21-22 באוקטובר 1973. בלילה שלפני הפעולה (לילה ה-20.10.73) כבר התמקמה תצפית מיחידת סיור נבחרת, ב"מצפה שלגים", והושלם תכנון המבצע והתיאום עם חיל-האוויר.

מבצע "קינוח" תוכנן כמבצע דו-חטיבתי מתואם להתקפת-לילה, שיבוצע על-ידי חטיבת גולני וחטיבת הצנחנים (בפיקוד אל"מ חיים נאדל) בסיוע מאסיבי של חיל-האוויר ובסיוע ארטילרי צמוד. ראשונה הופעלה כבר בשעות אחה"צ (21.10.73) חטיבת הצנחנים, שהונחתה במבצע מוסק במספר סבבים של מסוקים במרום החרמון בעורף הסורים, והחלה בכיבוש הרכס מצפון לדרום. סה"כ הונחתו כ-600 צנחנים (תחילה הגדוד של סא"ל חזי שלח ואח"כ הגדוד של סא"ל אלישע לשם), שכבשו במשך הלילה את כל יעדיהם מול התנגדות קלה יחסית והשלימו את ההשתלטות המלאה על "מוצב הפיתולים", "מוצב המצוק" ו"מוצב החרמון" הסורי. בפעולה נהרגו שני צנחנים.

בערב ה-21 באוקטובר 1973 הופעלה חטיבת גולני שוב בהתקפה ישירה בשני צירים, כוח רגלי וכוח ממונע, מאזור הכפר הדרוזי מג'דל-שמס אל עבר מוצב כתף החרמון. הקרב היה ארוך ועקוב מדם, ונמשך בהפוגות קצרות כל אותו לילה. החיילים הסורים, שהיו מאומנים ומצוידים היטב, נערכו בעמדות שולטות, רובן ככולן מחוץ למוצב. חיילי גולני נלחמו הפעם בקרב על "העיניים של המדינה" בעקשנות מיוחדת במינה.

מדינת ישראל - תכנון

ליל 21 - 22 אוקטובר 1973

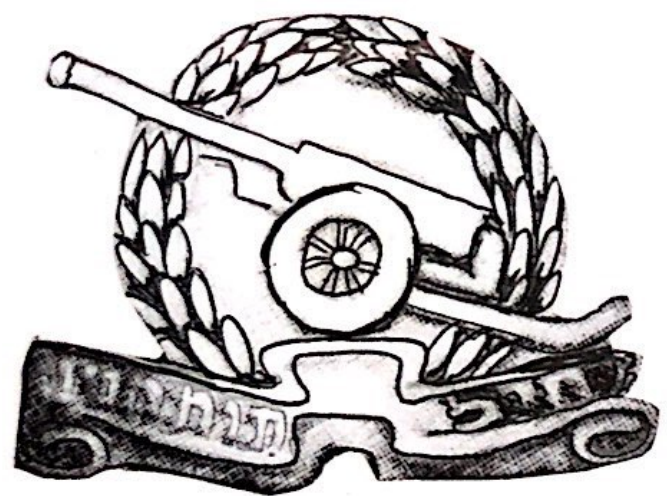
קבוצת פקודות לפני
העלייה ליעד - החרמון

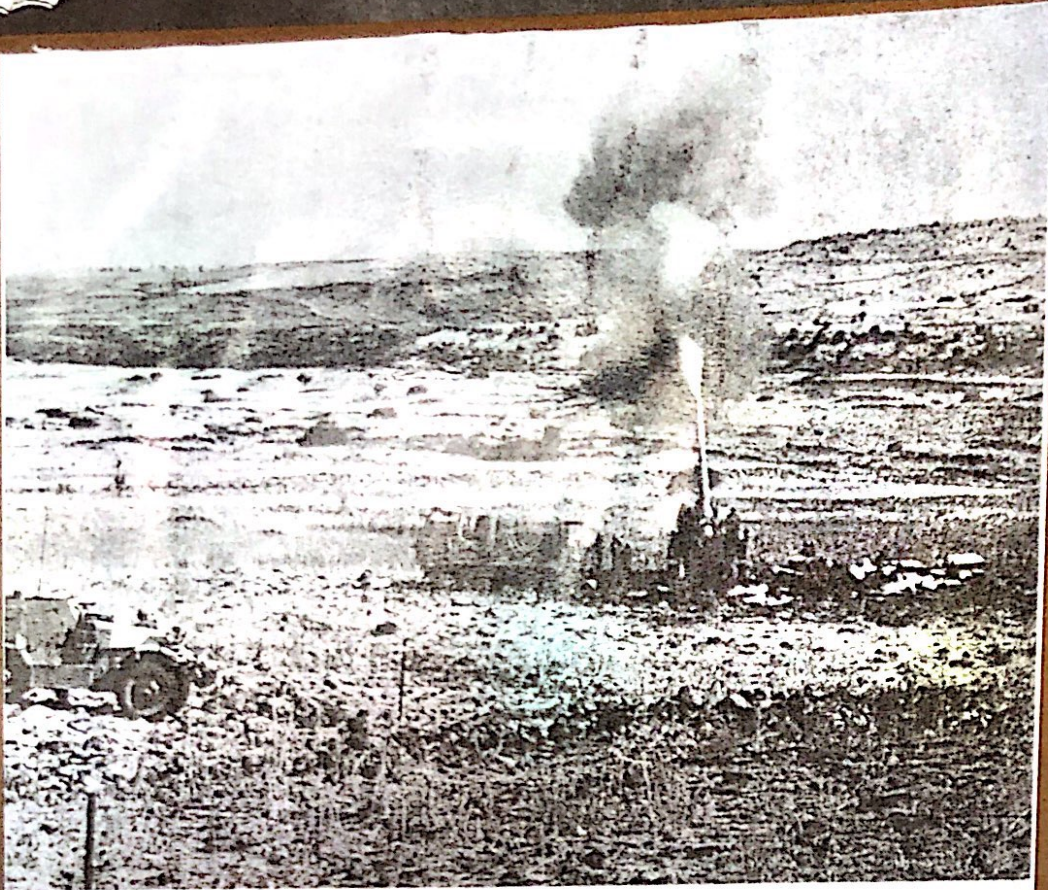

בדרך אל היעד

הפגזות לעבר מוצב החרמון

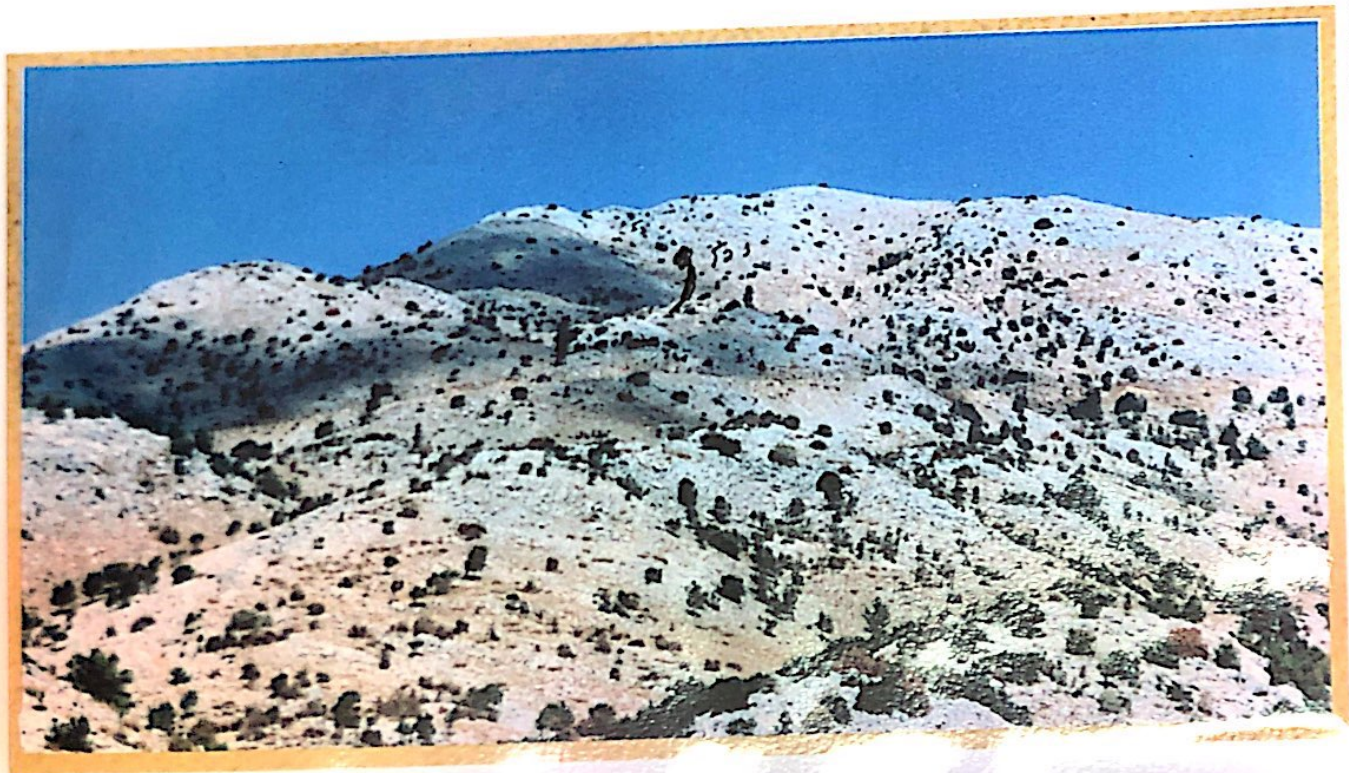
שוט ארטילרי. תותח מתנייע בקליבר 175 מ"מ מכה במוחות הסוריים שפרצו אל תוך רמת הגולן. (מלחמת יום הכיפורים).

אש על הרמה. תותח מתנייע אס. 50 בעת הפגזה ברמת הגולן. (מלחמת יום הכיפורים).

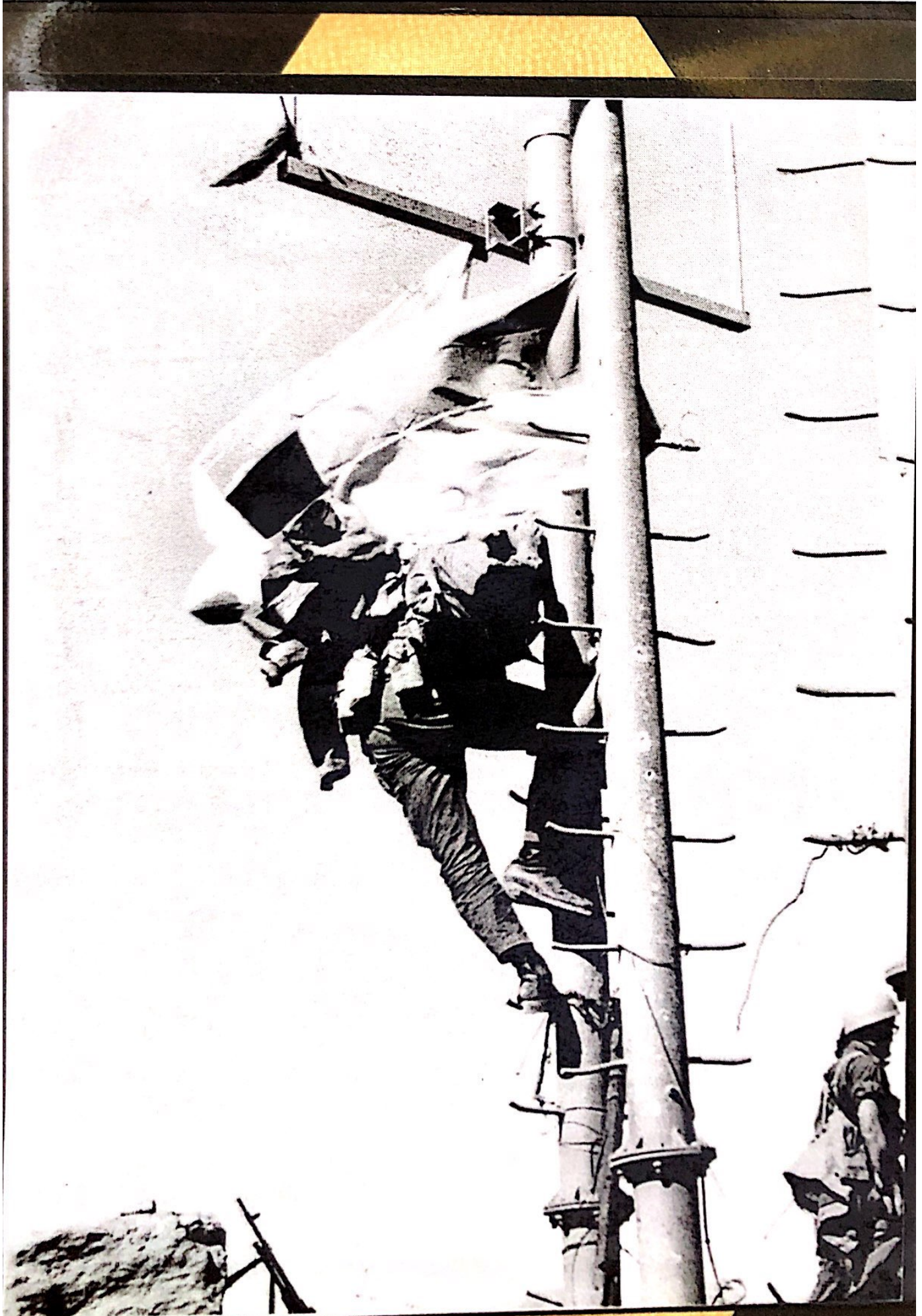
מקום נפילתו של הרצל ז"ל
במורדות מוצב החרמון

מוצב החרמון

הנפת דגל ישראל על החרמון

חיי אדם כטיפות טל
באות מאין הסוף ואף חייקו נוסרות
באלבן הבקרים צוחקות בשלל און
וצל סיבו של יום - אונצות.

חיי אדם - כרסיסי אל,
פורצים מתהום רבה ואף חיקה צונחים
ברצחת מפץ לונבים אף מול חופים
ובאדוות שלווה - שוים.